19-ter Jahrgang Nr. 94. Jüdische Pester Zeitung. Montag, 15. August 1887.

Redaction u. Administration
befinden sich:
BUDAPEST,
Waitzner-Ring Nr. 15.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden österr. W.
Halbjährig 4 Gulden österr. W.
Vierteljährig 2 Gulden österr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 50 kr. ö. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דריימאל.

רעדאַקציאָן אונד אדמיניסטראציאָן בעפינדען זיך:
בודאפעסט,
וואיטצנער-רינג נר' 15,
פראנומעראציאָנס-פרייז:
פיר אָסטערדייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אָסטר. ווע.
האלביעהריג 4 גולדען אָסטר. ווע.
פיערטעליעהריג 2 גולדען אָסטר. ווע.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. אָ. ווע.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. אָ. ווע.
פיערטעליעהר' 2 גולד. 50 קר. אָ. ווע.
פראנומעראציאָנען
ווערדען יעדען טאג ענטגעגענגענאָממען.
אננאָנצען ווערדען
נאך אויפליעגענדעם טאריף בערעכנעט

1887 94 .ניינצעהנטער יאהרגאנג נר. Erscheint wöchentlich dreimal. בודאפעסט, מאָנטאג כה' אב, תרמ"ז.

געמיינדע-אויטאָנאָמיע.

אין אונזערעם, דען אינטערעססען דעס יודענטהומס געווידמעטען אונגארישען בלאטטע „עגיענלאשעג" פעראפפענטליכט דער נייגעוואהלטע רייכסטאגסאבגעארדנעטע הערר דר. ארמין ניימאנן איינען האכבעדייטזאמען ארטיקעל, אויס וועלכעם וויר פאלגענדע שטעללען היער אנפיהרען:

דער נייע רייכסטאג קאנן זיינע ארבייטען אונטער גינסטיגען אויססיכטען בעגיננען. איינע ערדריקקענדע מאיאריטאט אונד איין פינפיאהריגעס מאנדאט זינד פאקטארען, וועלכע דען נייד איינער יעדען רעגיערונג הערפאררופען. מיט זאלכער מאכט אונד אין זאלכעם אומפאנגע האט בייא אונז נאך קיינע רעגיערונג איהרע אנשטאלטען געטראפפען; אונטער זאלכען אומשטאנדען פערליערט אויך דער פארטייקאמפף פיעלעס פאן זיינער ביזהעריגען שארפע. דורך דען אויספאלל דער יינגסטען וואהלען האט דיא נאציאן איינע ריזענמאכט אין דיא האנדע דער רעגיערונג געלעגט. ווירד דיעזע איהרע גינסטיגע לאגע צום וואהלע דעס לאנדעס אויסניטצען? ווירד דיעזע זיך דער פעראנטוואָרטונג בעוואוסט זיין, וועלכע איהר צוגלייך מיט דיעזער מאכט צופאללט? ווירד דער קאממענדע רייכסטאג ערנסטער, זעגענסרייכער טהאטיגקייט געווייהט זיין?

דיעזע פראגען שוועבען אויף דען ליפפען אללער.

בייא אונז ערוואַרטעט מאן דען זעגען איממער פאן אבען. וועגן עס גילט, אונז געגען דען איסערען פיינד צו פערטהיידיגען, וועגן עס אונז דארום געהט, דאס שקלאפענאָך דער טיראנניא אבצושיטטעלן, דאנן שטעהען וויר אללע וויא איין מאנן דאפיר איין; וועגן וויר אבער אים איינענען פאטערלאנדע ארדנונג שאפפען זאללען, דאמיט וויר בעקוועם אונד גליקקליך אין דעמזעלבען לעבען קאננען, ערמאטטעט אונזערע קראפט, שווינדעט אונזערע ליסט. וויר פערשטעהען עס, פיר אונזער פאטערלאנד צו שטערבען, אבער וויר קאננען אין דעמזעלבען ניכט לעבען.

ווירד דיא רעגיערונג אללע מאנגעל אונד געברעכען, וועלכע דיא ענטוויקקעלונג אונזערער מאטעריעללען אונד גייסטיגען קראפטע הינדערן, קארריגירען?

וויר קעננען נאך ניכט דאס ארבייטספראגראמם דעס קינפטיגען רייכסטאגעס; אבער אויס דעם, וואס דאריבער ביזהער אין דיא אפפענטליכקייט געדרונגען, מיססען וויר פאראויסעטצען, דאסס דיא רעגיערונג זיך צור האהע איהרער אויפגאבע עמפארשווינגען ווערדע.

וויר האָרען, דאסס אין אללען צווייגען אונזערער שטאאטספערוואלטונג דער שטאפף צום אויפבוי אונזערעס שטאאטסלעבענס געזאממעלט ווירד, אונד דיא טהאטיגקייט, וועלכע אויך אין אונזערעם קולטוס- אונד אונטעררינכטס-מיניסטעריום ענטוויקקעלט ווירד, בערעכטיגט צו דער האפפנונג, דאסס אויך אונזערע גלויבענסגענאססענשאפט ניכט גאנץ פערגעססען בלייבען ווירד.

עס וואָרע אבער אויך שאָן אן דער צייט, איין גראָססער אירטהום, וועלכער איינען גראָססען טהייל דער נאציאָן פערגיפטעטע, האט דעם ריקקשריטט זא גראָססע נאהרונג געגעבען, דאסס דיא ערניכטערונג נור לאנגזאם ערפאלגען קאננטע.

דאך, דאנק דעם הימטעל, דיא ערניכטערונג איזט בערייטס ערפאלגט. מיט עקקעל וואנדטע זיך דיא נאציאן פאן יענען פאלשען פראפעטען אב, וועלכע מיט דען היילינסטען אינטערעססען דעס פאלקעס אין זא באזעם שפיעל טריעבען. דאנקבאר אנערקעננען וויר, דאסס דיא רעגיערונג מאכטיג צור לייטערונג דער אנשיאונגען בייגעטראגען האט, אונד דאסס זיא מיט קראפטיגער האנד דענען דיא מאסקע פאם געזיכטע צאג, דערען פערווערפליכע ציעלע דען ברודער געגען דען ברודער אין דען קאמפף פיהרען.

דאך דאמיט האט זיא נאך ניכט אין אללעם איהרער פפליכט ענטשפראכען. דיא עמאנציפאציאָן איזט איין גראָססער גרונדשטיין, אויף וועלכעם דיא בעפריעדיגונג דער גערעכטען אנשפריכע דער יודען אויפגעבויט ווערדען קאננטע. ביזהער האט מאן אינדעססען דיא גרונדלאגע זעלבסט צערשטארען לאססען.

וויר מאכען קיינע איבערטריעבענען אנשפריכע. אונזערע טויזענדיאהריגען לידען אונד דיא ערפאהרונגען דער יינגסטען פערגאנגענהייט האבען אונז בעשיידענהייט געלעהרט. געגען אינטערקאנפעסיאנעללע צושטאנדע אבער מוסס מאן אונטער אללען פערהאלטניססען אבהילפע שאפפען, וועגן מאן ניכט וויללן, דאסס דיא גלייכבערעכטיגונג איינע בלאססע נארע בלייבע.

וויר ווינשען געמיינדע-אויטאנאמיע, וויר פערלאנגען דיא זעלבסטשטאנדיגקייט אונד אונאבהאנגיגקייט אונזערער געמיינדען. וויר ווינשען עס, דאסס אונז אין דען אנגעלעגענהייטען דער גלויבענסגעמיינדע דאס זעלבסטבעשטיממונגסרעכט אין יענעם מאאססע צו טהייל ווערדע, וויא עס אין יענעם מאדערנען שטאאטסלעבען יעדעם פרייען, יעדער אנשטאלט, יעדער קארפערשאפט איינגעריימט ווירד. וויר פערלאנגען, דאסס ניכט דער שטוהלריכטער, ניכט דער וויצעגעשפאן אונזערע האכסטע אינשטאנץ דארט זיין זאלל, וויא עס זיך אום אונזערע יידישען אנגעלעגענהייטען, אום דיא ענטוויקקעלונג אונזערעס געמיינדעלעבענס האנדעלט. אונזער געמיינדעלעבען האנגט פאן גלויבענס- אונד צערעמאניע-אנגעלעגענהייטען אב. דאס פערהאלטניסס דעס ראבבינערס, דעס פארבעטערס אונד דער איבריגען פונקציאנארע צור געמיינדע איזט פאן טויענדען אונד טויענדען גלויבענסגעזעטצליכען פארען דורכשלונגען. איזט עס ניכט איין מיסבעגריף, דאסס דער שטוהלריכטער אדער דער וויצעגעשפאן איבער דיעזע פערהאלטניססע צו ארטהיילען האבען זאלל, פאן וועלכען ער שווערליך איינען בעגריף האבען קאנן?

וויר וואללען ניכט דיא בעדייטזאמע פראגע אויפווערפען, וויא מאן דער קירכע דיא זעלבסטפערוואלטונג געשטאטטען קאנן, אהנע דאסס זיא מיט דעם שטאאטע אין צוזאממענשטאס געראטהען זאלל. איינע יידישע קירכע עקזיסטירט יא ניכט, דיא יידישע גלויבענסגענאססענשאפט שטעללט זיך מעהר אלס פריוואטגעזעללשאפט דאר.

פאן טאג צו טאג ווערדען בעשווערדען לויט וועגען דעם איינפליססעס, וועלכען דיא בעהארדען אויף דיא יידישען געמיינדע-אנגעלעגענהייטען איבען. עס איזט ניכט נעראדע באזער וויללע, דער איהנען פארגעווארפען ווירד, זאנדערן מעהר אונקענטניסס אונד אונוויססענהייט אין דיעזען אנגעלעגענהייטען.

אויס איינענען קראפטען אונד מיט גראססען אפפערן ערהאלטען דיא יודען איהרע רעליגיאזען אנשטאלטען; דירפען זיא ניכט מיט רעכט פערלאנגען, העררען אין איהרעם איינענען הויזע צו זיין; ניכט עס איין גערעכטעס פערלאנגען, אלס דאסיעניגע, דאסס דער שטאאט זיין אבעראויפזיכטסרעכט אויף יענעס מאאס בעשראנקען זאלל, נעבען וועלכעם דיא גערעכטע זעלבסטפערוואלטונג ניכט איפ'ס שפיעל געזעטצט ווירד?

האפפען וויר, דאסס דיא רעגיערונג אללעס דאס אין ערוואגונג ציעהען אונד זאלכען צושטאנדען איין ענדע מאכען ווירד, וועלכע אין איינעם פרייען שטאאטע אונערטראגליך זינד.

אויס בולגאריען.

וואהרענד פרינץ קאבורג אלס „פירסט פערדינאנד I." זיינען פייערליכען איינצוג אין בולגאריען האלט, ערפאהרט ער, דאסס ד י א ט י ר ק י ש ע ר ע ג י ע ר ו נ ג ז י י נ ע ן ש ר י ט ט מ י ס ב י ל ל י ג ע אונד איינען ב ע ז א נ ד ע ר ע ן ק א מ מ י ס א ר נ א ך ב ו ל ג א ר י ע ן ענטווענדע. וואס דיא אויפגאבע דיעזעס קאממיסארס זיין זאלל, ווייסס מאן נאך ניכט ריכטיג.

דער עמפפאנג דעס פירסטען אין ווידדין, רוסטשוק, סיסטאווא א. ז. וו. וואר איין גראססארטיג גלאנצענדער. אם דאננערסטאג זאלל ער אין ז א פ י א איינטרעפפען. בייא דער אנקונפט דעס פרינצען פערדינאנד אין ו ו י ד ד י ן היעלט רעגענט ש ט א מ ב ו ל א ו אן איהן איינע אנשפראכע, אין וועלכער ער דען נייען פירסטען דער ערגעבענהייט אונד גרענצענלאזען ליעבע דעס בולגארישען פאלקעס אונד דער ארמעע פערזיכערטע. פ ר י נ ץ פ ע ר ד י נ א נ ד היעלט פאלגענדע רעדע: „איינשטיממיג פאן דען פערטרעטערן דער בולגארישען נאציאן צו איהרעם הערשער ערוואהלט, האבע איך עס אלס היילינע פפליכט עראכטעט, דען באדען מיינעס נייען פאטערלאנדעס מאגליכסט באלד צו בעטרעטען אונד מיין לעבען דעם טאפפערן בולגארישען פאלקע פיר דאס פערטרויען, וועלכעס עס אין מיך געזעטצט, צו ווייהען. איך בין פאללשטאנדיג דאפאן איבערצייגט, דאסס עס מיך אין מיינען בעמיהונגען צור וויעדערהערהעבונג אונד ענטוויקקעלונג אונזערעס לאנדעס אונד צור ערהייבונג איינער גלאנצענדען, גליקקליכען צוקונפט אונטערשטיטצען ווערדע. מאגע גאטט דער אללמאכטיגע בולגאריען בעשיטצען אונד אונז בייא דער ערפיללונג אונזערער פפליכטען העלפען!"

אין ר ו ס ט ש ו ק זאגטע דער קאממאנדאנט פאן שומלא צום פירסטען, אונטער בעגייסטערטעם יובעל אללער אנוועזענדען: „דיא ארמעע בולגאריענס גיבט גוט אונד בלוט פיר דען פירסטען פערדינאנד; איהם בלייבט דיא ארמעע טרייא ביז צום לעטצטען אטהעמצוגע!"

דער נייע פירסט שפראך גראססענטהיילס בולגאריש.

דאס פאם פרינצען פערדינאנד אם טאגע זיינער אבריזע דען מ א כ ט ע ן צ ו ג ע ז א נ ד ט ע צ י ר ק ו ל א ר לויטעט:

„אלס דיא גראססע סאבראניע אין טירנאווא מיך איינשטיממיג צום בולגארישען פירסטען וואהלטע, זאגטע איך דער דען וואהלאקט איבערברינגענדען דעפוטאציאן: „איך ערקעננע דען סולטאן אלס אבער-

די ספרים-האנדלונג

שטערנבערג עט קאמפ

בודאפעסט, .VII ראמבאכגאססע 16.

האט איהרען לוח תרמ"ח, וועלכער זעהר קארעקט אונד אויף 7 באגען שאנעם פאפיער געדרוקט איזט, זאעבען הערויסגעגעבען, קאסטעט 10 קר. וויעדערפערקייפער ערהאלטען 25% ראבאטט. אים לוח איזט אויך אונזער פרייז-קוראנט. וויר אפפעריערען שופרות, גוט לייכט צום בלאזען 2—3 פל, שאן געפארמט 5—7 פל, מחזורים פיר ר"ה ויו"כ קליינעס פארמאט אין 2 באנדען א 30 קר, שלוש רגלים א 20 קר, גראסס פארמאט ר"ה ויו"כ אין איינעם באנדע א 30 קר, שלוש רגלים א 30 קר, ר"ה ויו"כ דייטש איבערזעטצט אין איינעם באנד 1 פל, אין 2 באנדען 1.30—1.80. פל. ר"ה ויו"כ אין 4 באנדען 1.50—2.50 פל, מכל השנה אין 2 באנדען 2 פל. פירס גאנצע יאהר אין 5 באנדען 3,50—4 פל. פירס גאנצע יאהר אין 9 באנדען 4—8 פל. אונגאריש ר"ה ויו"כ 2 באנדע 1,80—3. סידורים יידיש-דייטש אדער דייטש איבערזעטצט 50 קר.—1 פל. אונגאריש 60 קר.—1 פל. אין שאטט-איינבאנד פאן 1,50—5 פל. אין ביין פאן 3—10 פל. — ספרי תורה, מסופרים מומחים ויראי שמים אלט פאן 50—80 פל. נייא א 120—150—200 פל. למהדרין במצוות, דיא זיך זעלבסט שרייבען לאססען וואללען מסופרים מומחים ויראי שמים, נעהמען וויר דאס שליחות איבער מיט זעהר שאנעם כתב איין ספר תורה אום 200 פל, צו פערפערטיגען. וואלל-טליתים גראסס פיר מאננער 2—5 פל., פיין שאאפוואללע פאן 5 פל. אויפווארטס, זיידען-טליתים פאן 4 פל. אויפווארטס. — גאלד- אונד זילבער-בארטען, עטרות. אונזערע ארבייט אין גאלדשטיקקערייא וואורדע אין דער לאנדעסאויסשטעללונג 1885 מיט איינער גראססען מעדאילע אויסגעצייכנעט. וויר עמפפעהלען דאהער פרוכת, מאנטעל לספרי תורה, בעדעקקטיכער עטצ. צו ביללינגסטען פרייזען. —

פארנער אתרוגים, גרינע גענועזער אונד אלעקסאנדרינער לולבים, אונד זעהר שאנע גרינע הדסים לחג הסכות צו זעהר ביללינען פרייזען קאננען דירעקט פאן טריעסט דורך אונז בעצאגען ווערדען.

Sternberg & Comp,

Budapest, Rombachgasse Nr. 16.

אתרוגים גרינע לולבים,

אין שאנסטער קוואליטאט, פערזעהען מיט ראבבינאטס-צערטיפיקאט, פערזענדעט, וויא אלליאהרליך ביללינסט ביא רעכטצייטיגער בעשטעללונג

Chaim Feldmann, Triest.

פאן ז. קאיזער, קאניגל. מאיעסטאט אסטערייך-אונגארנס אונד פאן ז. מאיעסטאט דעם קאניג פאן בעלגיען פריווילעגירט.

קעלעטי'ס ברוכבאנד,

שיטצט זעלבסט דען פערנאכלאססיגסטען אונד פעראלטעטסטען שאדען, מיט צווייא סעפאראטען וועלאטטען (צום אבוועכסעלן) אונד מיט ברושטשיטצער פערזעהען, שיטצט דען שאדענקארפער אונד זעלבסט דאס ברוכבאנד געגען שווייס, וואדורך דאס ברוכבאנד איממער טראקקען אונד ריין ערהאלטען ווירד. איינזייטיג פאן 6—12 פל. דאפפעלט פאן 12—18 פל. — ברוכבאנדער מיט אדער אהנע פעדער פאן 3—6 פל.

עלאסטישעס ברוכבאנד (אהנע פעדער), אויך אים בעטט טראגבאר, זעהר שמיעגזאם, עבענפאללס מיט שווייס-שיטצער פערזעהען, פיר ניכט פערנאכלאססיגטע בריכע זעהר עמפפעהלענסווערטה. איינזייטיג 6 פל. דאפפעלט 12 פל.

וסספענזאריום פיר יעדען עמפפעהלענסווערטה.

שיטצט געג. אונצאהליגע אינטערלייבס - איבעל, פיר רייטענדע אדער פיעלגעהענדע אונבעדינגט נאטהיג. — אויס וואולק קויטשוק (וואססערדיכט) 3 פל. אויס הירשענלעדער פאן 1,60—2,80 פל. געוועבטע פאן 60 קר. ביז 1.80 פל

J. KELETI

k. k. privilegirter Bandagist.

Budapest, Kronprinzgasse Nr. 17.

ארצטליכעס גוטאכטען: מיינע פאציענטען בענוטצען זייט לאנגערער צייט מיט דעם מאגליכסט בעסטען ערפאלג דיא באנדאושען דעס העררן קעלעטי, דיא זיך זעלבסט בייא פעראלטעטען איבעלן אויסגעצייכנעט גוט בעוואהרטען עטצ. עטצ. דר. מאקס הירש מ. ס., ארצט אונד כירורג. ארצט דעס הויפטשטאדטישען ראקוס-שפיטאל אונד ק. ק. מיליטארשפיטאלס.

פערמאנענטע אויסשטעללונג.

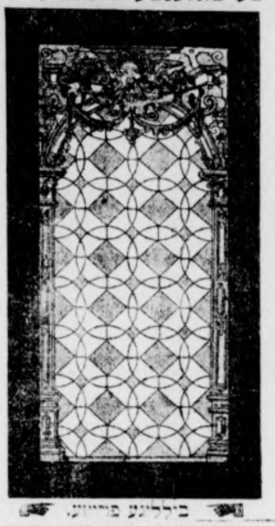

פֿיר זינאגאגען בעזאנדערס געאייגנעט.

ביללינע פרייזע.

אין דער אונגארישען
לאנדעסגלאזמאלערייא אונד אטצערייא
פאן

EDUARD KRATZMANN

Budapest,

Josefstadt, Balassagasse Nr. 6.

ווערדען אללע ארטען גלאזמאלערייען, אטצערייען עט ברייפערגלאזווננען אויף דאס סאלידעסטע אנגעפערטיגט

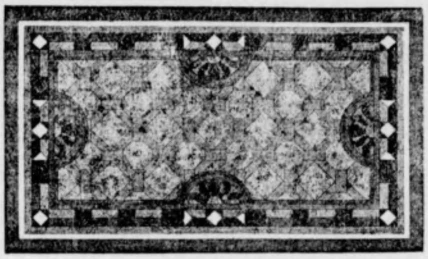

רייטע אויסוואהל פאן מוסטערן, שקיצע אונד קארשאנס קאסטענפרשלאגע גראטיס.

ווייכטיג פיר רעגאליען-פאכטער.

רום, שליוואוויטץ, טרעבער, ליקארע אונד עססיג ערצייגט מאן אהנע אפפאראטע ביללינגסט מיט עססענצען אונד אטהערישען אלען פאן

ארנאלד וואטטעריך

בודאפעסט, טאבאקגאססע, געגענאיבער דעם איזר. טעמפעל. אפפערירע פערנער: הויזענבלאזע, וויינבאלקעשם, גלייצערין, ענטפיירונגספולווער, מיטטעל געגען אללע וויין-קראנקהייטען עטצ. פערנער: הימבעריזאפט אונד ציטראנענזאפט פיר גאזע-פיללונג. דאן: מינטע, גלאנצויכסע, וואשבלייפארבע, קארבאלזייערע אונד קארבאלקאלק. פרייזקוראנטע אונד מאניפולאציאנסביכער אין אללען שפראכען גראטיס.

מצבות.

ארנאלד כאהן'ס גראבשטיינלאגער

Budapest, Waltzner-Boulevard Nr. 5.

(אן שבת אונד יו"ט געשלאססען.)

עמפפיעהלט זיך אללען יענען, וועלכע דיא טרויריגע פפליכט דעס גראבשטיינזעטצענס צו ערפיללען האבען. — זעהר שאנע גראבשטיינע אויס מארמאר אונד גראניט זינד אין גראסטער אויסוואהל פארראטהיג, קארעקטע גראווירונגען, זעהר שאנע שריפטען מיט עכטער פערגאלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

אנציינע.

נעפערטיגטע בוכהאנדלונג עמפפיעהלט איהר רייכהאלטיגעס לאגער אללער גאטטונגען געבעט- אונד אנדאכטסביכער אין דען פערשיעדענסטען איינבאנדען פאן דעם איינפאכסטען פאפיערבאנד ביז צום פיינסטען סאמט-ביין- אונד עלפענביין-איינבאנד, זא אויך זאמטליכע אויסגאבען מחזורים אין 2, 3, 4, 5 אי. 9 באנדען מיט דייטשער איבערזעטצונג אן דער זייטע ביללינגסט. וואלל- אונד זיידענע טליתים געבסט גאלד- אי. זילבערבארטען אין אללען גראססען, תפילין, ציצית, מזוזות, שופרות, שנה טובה-קארטען ביללינגסט, כלי קודש זילבערגעראטהע פיר זינאגאגען, ספרי תורה אלט אונד נייא זעהר שאן געשריעבען אונד פעהלערפרייא אונטער גאראנטיע דער קארעקטהייט. קונסטגאלדשטיקקערייען אויף פרוכת, תורה-מאנטעל, שרייהמטעל עטצ. ווערדען אים זינגע דעס ריטוס אונד דער געשמאקפאללסטען אנשפריכע דער צייט אויסגעפיהרט. מוסטערצייכנונגען נעבסט קאסטענאיבערשלאגען ווערדען יעדערמאנן אויף פערלאנגען צוגעשיקקט. תורה-מאנטעל זינד פערטיג פארראטהיג. לחג הסוכות זינד שאנע אויסגעוועכסטע אתרוגים אי. לולבים אין גראסס אי. ען דעטאיל ביללינגסט צו בעציעהען.

M. Hirschler & Sohn

Wien, I. am Bergl Nr. 1.

כשר זייפע

in bester Qualität zu haben bei

Heinrich Münzer,

Wien, Hernals, Hauptstrasse Nr. 1.

per Klgr. 60 kr. Postaufträge werden von 4 Klgr. aufwärts prompt gegen Nachnahme effectuirt.

STERNBERG ARMIN,

Musik-Instrumenten-Fabrik, Budapest, VII. Bezirk, Kerepesiut 36.

פאבריקאציאן אונד גראסעס לאגער פאן שטרייכ- שלאג- אונד בלאז-אינשטרומענטען

נור אין פארציגליכער קוואליטאט.

נייא! הארמאניאומפלאטען מיט 13 קלאפפען, זעהר אנגענעהמע מאגע פיר יעדערמאנן אב יונג אדער אלט, זאפארט דאראויף צו שפיעלען. פרייז 2 פל. גראססעס לאגער פאן אריסטאנע הערא-פהאנ'ס אריפהעאום סימפאניאן אונד דערגלייכען, וואראויף מאן אהנע מוזיקקענטניסס יעדעס בעליעבינע שטיקק שפיעלען קאנן. זעהר געאייגנעט פיר הויז- אונד מאנצאונטערהאלטונגען. אללע גאטטונגען שטיממגאבעל אונד שטימטשייפען אונד אקקארד-זיגנאלע פיר זאננער.

גראססע איללוסטרירטע קאטאלאגע מיט צירקא 300 איללוסטראציאנען אויף פערלאנגען גראטיס אונד פראנקא, איבער הארמאניקא אונד הארמאניאום סעפאראטע איללוסטרירטע פרייזקוראנטע. רעפאראטורען שנעלל אונד ביללינ.

נאכסטען מאָנאט איינגעווייהט ווערדען. דיעזער פּראכטבויא, דער איין וואהרעס מייסטערווערק דער בויקונסט איזט, קאָסטעט 700,000 מארק. ער ענטהאֶלט צוזאממען 1650 זיטצע, אונד ווירד אין דעמ־זעלבען צו גונסטען דעס טעמפּעלבעזוכענדען פּובלי־קומס איך — דאמפּפהייטצונג איינגעפיהרט.

* (פאָס באדע־נאסט צום עהרענבירגער.) איינער דער אָלטעסטען בעזוכער דעם בעקאננטען דייטשען קוראָרטעס קיססינגען, וועלכעם איך דער דייטשע רייכסקאנצלער פירסט ביסמארק אלליאָהר־ליך איפצוזוכען פפלעגט, איזט דאס פאָרשטאנדס־מיטגליעד דער האאגער איזראעליטענגעמיינדע ל. סימאָנס. זייט דעם יאהרע 1849 פערברינגט העדר סימאָנס אימער דען זאָממער אין קיססינגען. פיר דיעזע טרייע וואורדע ער יעטצט פאָם דאָרטיגען געמיינדעראטה צום עהרענבירגער דער שטאדט קיס־סינגען ערנאננט.

* (דאס רוססישע אמטסבלאטט) פאראָפּפענטליכט איינען קאיזערליכען בעפעהל, וועלכער דאס פערבאָט איפהעבט, וואנאך דיא יודען קיינע כריסטליכע דיענערשאפט האלטען דורפ־טען. דיעזעס פערבאָט ווירד נון אונטער דער בע־דינגונג איפגעהאבען, דאסס דיא כריסטליכען דיע־נער אן זאָנג־ אונד פייערטאגען אין דער אויסאי־בונג איהרער רעליגיאָזען פפליכטען ניכט בעהינ־דערט ווערדען.

* (שענדארמען אלס מארדער.) אים דער סערבישען שטאדט ניש ווירד פאָם 9־טען ד. מ. געשריעבען: „וויא אלליאָהרליך קאם איך היער פאר פיערצעהן טאגען איין אוים רוסס־לאנד געבירטיגער טעפּפיכהאנדלער, נאמענס יאָזעף אבראמאָוויטש, נאך פּיראָט, אום היער איינקייפע צו בעזארגען. אלס ער אם אבענד אים נאכטצימער דעם האָטעלס מיט בעקאננטען זאסס, ערשיענען צוויא שענדארמען אונד פאָרדערטען איהן איף, איהנען צום פּראָפעקטען צו פאָלגען. דא אבראמאָוויטש זיינע פּאפּיערע אין אָרדנונג האטטע אונד זיך קיינער שולד בעוואוסט וואר, גינג ער מיט. אלס אם נאכמיטטאג דעם אנדערן טאגעס אבראמאָ־וויטש נאך ניכט צוריקק וואר, גינג דער ווירטה מיט איינעם קיפּליטען צום פּראָפעקטען, דער יעדאך ניכט צוגעגען וואר. דעססען שטעללפערטרעטער וואר ערשטיינט אונד ערקלארטע, דאסס אים אמ־טע פאָן דער פערהאפטונג אבראמאָוויטש'ס ניכטס בעקאננט זייא. אינצווישען פאנד דער הירט איינער ביירנפּאמיליע איף דעם פעלדע איינען מענשען־קאָפּף. דער ביר ערשטאטטעטע דיא אנצייגע; עס וואר דער קאָפּף דעם ארמען אבראמאָוויטש. דיא בידען שענדארמען, מיט וועלכען איך שענדארמעריע־לייטנאנט בוט־ריטש איינפערשטאנדען וואר, האטטען דען אונגליקקליכען אבגעשלאכטעט אונד זיינער באאר־שאפט פאָן 1500 אימפּעריאלס בערויבט. זיא גע־שטאנדען ניכט נור דיא טהאט איין, זאָנדערן עס שטעללטע זיך אויך הערויס, דאסס זיא דאס מאָר־דערהאנדווערק בערייטס זייט צוויא יאהרען בעטרייבען. עס זאָללען וואהרענד דיע־זער צייט זעכציג פערזאָנען איף דיעזע וויזע ערמאָרדעט אונד בערויבט וואָרדען זיין, דאָרונטער איין רוססי־שער רייזענדער, דער הונדערטטויזענד רובעל בייא זיך געהאבט האטטע.

* (איין גראָססעס איזענ־באהן־אונגליקק) האט זיך אין דער שטאציאָן בלאָמינגטאָן, דעם אמעריקאני־שען שטאאטעס איללינאָא, עראייגנעט. איין אויס צוויא לאָקאָמאָטיפען אונד 16 וואגאָנס בעשטעהענ־דער פערזאָנענצוג, אין וועלכעם מעהר אלס 900 פּאססאזשירע זיך בעפאנדען, שטירצטע פאָן איינער בריקקע אין איינען 10 פוסס טיעפען גראבען. דיא בריקקע האטטע פייער געפאנגען. דער לאָקאָמאָטיף־פיהרער האטטע דיא ברעננענדע בריקקע צו שפּאט בעמערקט אונד קאננטע דען צוג ניכט מעהר צום שטעהען בריגגען. איין טהייל דעס צוגעס קאם נאך גליקקליך איבער דיא בריקקע, וואָרויף דיעזעלבע איינבראך. דיא צווייטע מאשינע אונד מעהרערע וואגאָנס שטירצטען הינאב אונד וואורדען צער־טריממערט. פאָן דען פּאססאזשירען דער הינאב־געשטירצטען וואגאָנס פאנדען דיא מייסטען אין שרעקקליכער וויזע איהרען טאָד. מאן פאנד קעפּפע, ארמע אונד ביינע, דיא פאָן דען קערפּערן געטרעננט וואָרען. איין מאנן, דעססען וייב אונד קינד פאָר זיינען איגען אומקאמען, טאָדטעטע זיך זעלבסט דורך איינען רעוואָלווערשוסס. אן דען רעטטונגס־פערזוכען וואורדע דיא גאנצע נאכט הינדורך גע־ארביטעט. עס וואורדען שאָן מעהר אלס הונדערט לייכען אונטער דען טריממערן דער וואגאָנס הערפאָרגעצאָגען. אבער מאן פירכטעט, דאסס נאך מעהר טאָדטע אונטער דעמזעלבען בעגראבען ליעגען. דיא צאהל דער פערוואונדעטען בעטרעגט מעהר אלס צוויי הונ־דערט, פאָן דענען 25 אים שטערבען ליעגען. דיא נאמען דער טאָדטען זינד נאך ניכט זיכערגעשטעללט.

— וויא זיך נון הערויסשטעללט, וואורדע דאס שרעקקליכע אונגליקק דורך איינע פערברע־כערבאנדע הערבייגעפיהרט, אים דיא פערזאָנענרייזענדען צו בערויבען. דיא מייסטען טאָדטען פאנד מאן איהרער שמוקקזאכען אונד בריעפטאשען בערויבט:

* (איין וואָלקענבריכארטי־גער רעגען) מיט האגעל פערמענגט, גינג געסטערן געגען 7 אוהר אבענדס איבער בודאפּעסט ניעדער אונד איבערראשטע דיא אין דען בערגען וויללענדען זאָנטאגס־אויספליגלער דער הויפּט־שטאדט. דיא הערדען קעהרטען מיט רואינירטען צילינדערן אונד ביז איף דען לעטצטען פאדען דורכנאססטעס געוואנדע הוים: דאסס דער רעגען ניכט גאלאנט געגוג וואר, דיא שאָנען טאָאלעטטען דער דאמען צו פערשאָנען, איזט זעלבסטפערשטאָנד־ליך. אבער אויך ערנסטערע פאָלגען האטטע דאס אונוועטטער. אין אָפען וואורדען מאנכע ניעדריג געלעגענע רייםע אונטער וואססער געזעטצט אונד מעהרערע וויינגארטען צערשטאָרט. אויך אין פּעסט האט דאס געוויטטער בעדייטענדען שאדען אנגע־ריכטעט.

זאָנגענפינסטערניססע.

(שלוסס.)

ביי פאָללשטאנדיגען זאָנגענפינסטערניססען צייגט זיך איין גלאנצענדער רינג, דער איינען הערר־ליכען אנבליקק ביעטעט. דיעזע ערשיינונג, „קאָראָ־נא" גענאננט, אומגיבט וואהרענד דער גאנצליכען פינסטערניסס דען מאָנד אין וויססעם, געלבעם אונד ראָטהליכעם ליכטע. דיעזע ערשיינונג פינדעט דא־רין איהרע ערקלארונג, דאסס דער זאָננענבאלל ברעננט אונד זיך אין האכסט גליהענדעם צושטאנדע בעפינדעט.

זאָ איזט דיא זאָננע איינע אונגעהייער גליהענדע גאזמאססע פאָן זאָ שטארקער גלוטה, דאסס אין דערזעלבען אויך דיא הארטעסטען מעטאללע אונזע־רער ערדע ניכט נור געשמאָלצען, זאָנדערן איינפאך צו דאמפּף ווערדען.

אין דעם מאאסע, אלס דיא פערפינסטערונג צו־נימט, ווירד עס אימער דונקלער איף דער ער־דע, איין לופטצוג ערהעבט זיך, דיא פאגעל זוכען איהרע נעסטער איף, היהנער אונד טויבען זוכען דען שטאלל, קלעטטערן איף שטאנגען אונד שטעק־קען דיא קאפּפע אונטער דיא פליגעל, אלס אב עס נאכט וואָרע; זוננפאגעל פלאטטערן אנגסטליך אין דער לופט אומהער. ווילדע טהיערע זוכען איהר לאגער איף, הונדע ערהעבען איין געהייל, פפערדע דראנגען זיך אן איינאנדער אונד ווערדען שייא. איך דיא אינזעקטען, אמייזען, ביענען א. ז. וו., ענטגעהען ניכט דעם איינדרוקקע דער פינסטערניסס, זיא שטעל־לען איהרע ארבייטען איין אונד נעהמען זיא ערסט איף, ווענן דיא זאָננע וויעדער אין איהרעם פאָללען גלאנצע לייכטעט.

* * *

דיעזע וואכע, אם פרייטאג, דען 19־טען דיעזעס מאָנאטס, פינ־

פאָלליעטאָן.

אים דער שרעקקענסצייט

דער ערסטען פראנצאָזישען רעוואָלוציאָן.

(40־טע פאָרטזעטצונג.)

דער איינטריטט דער ווירטהין וואר באאשאָלען ווילקאָמ־מען. זיא בראכטע איף איינער גראָססען פּראטטע איין פאָלל־שטאנדיגעס פריהשטיקק, ווערכעס אללע לעקקערביססען לעקקערביססען דער דאמאליגען צייט ענטהיעלט.

אלס פרויא לעווי דיא טהירע אָפנעטע, ערהאָב זיך טאנקרעד ראש, וואהרענד אנגעלינא זיך מיט טריבעם בליק־קע אינוויישען באאשאָלען ניעדערזעטצטע.

אלס דיא ווירטהין זיא ערבליקקטע, קלאטשטע זיא פאָר פריידע אין דיא האנדע. „נאָטט זייא דאנק," ריעף זיא, „דאס פריילין איזט אויסגעשלאָפען. נאך איינע שטונ־דען רוהע נאך דעם פריהשטיקק אונד זיא ווירד פריש אונד געזונד דיא רייזע אנטרעטען קאָננען. פפערד אונד וואגען זינד בערייטס געקויפט. איך האבע דען פאָטער מיינעס פּאָרטיערס בעצאהלט; היער איזט דיא קוויטטונג."

זיא רייכטע באאשאָלען דאס פּאפּיער, אבער אנגע־לינא נאהם דאסזעלבע אונד שפּראך:

„פערצייהונג, דיעזע אויסלאגע בעטריפפט מיינע אנגעלעגענהייט, אונד איך האבע זיא צו בעצאהלען. איך עראינגערע מיך יעטצט, דאסס איך מיר מיטטעל פערשאפּ־פען מוס, אום ניעמאנדעם צור לאסט צו פאללען. גליקק־ליכערווייזע [illegible] מיינע דיאמאנ־טען מיטגעגעבען. דיעזער קליינע רעסט פאָן ווערטה גע־האָרט איהנען, מיינע הערדען, זאָ גוט וויא מיר: דענן איהר זייד מיינע רעטטער אונד אהנע אייך וואָרען אויך דיא דיאמאנטען דען רייבערן אין דיא הענדע געפאללען. דיא פרויא ווירטהין ווירד נון זאָ גוט זיין, דען שמוקק צו פערקוי־פען אונד וויר ווערדען אונז אין דען ערלאָס טהיילען. וויר זינד אללע אהנע מיטטעל, אללזאָ ווירד דאָהער דער אנבאָט איינער פריינדין וועדער טאנקרעד, מיינען פערלאָבטען, נאך זיא, הערר מאַרציאל, קראנקען."

פרויא לעווי ערגריפף דאס וואָרט: „ווענן איך עס פערזוכע, דיעזען שמוקק צו פערקויפען, דאנן ווירד דאס פערדאכט ערעגען, איבריגענס ווערדען היעזע עדעלשטיינע אין פאריז זעהר שלעכט בעצאהלט."

„וואס איזט אלזאָ צו טהון?" פראגטע טאנקרעד, „וויר קאָננען דאָך ניכט אהנע געלד פליעהען?"

„וואָללען זיא אין מיין צימער קאָממען" וואנטע באאשאָלען.

אללע פאָלגטען איהם איף זיין צימער, וואָ זיך דער אלקאָפען בעפאנד, אין וועלכעם אנגעלינא געשלאָפען האטטע. באאשאָלען שריטט צו איינעם אייגענטהימליך אויסזעהענדען קאסטען, אין וועלכעם זיך אן דער שטעללע דעס שלאָססעס איינע מעססינגפּלאטטע בעפאנד, וואָרויף זיין וואהלשפּרוך: „אימער לוסטיג!" גראווירט וואר.

ער דריקקטע נון איף יעדען איינצעלנען בוכשטא־בען; גלייך דאראוף שאָב זיך דיא פאָרדערוואנד אויס איינ־אנדער אונד עס וואורדען גראָססע רייהען פאָן טהאלערן זיכטבאר, וועלכע אין איינעם פאך שטאנדען, וואהרענד אויסערדעם צוואָלף זיטצנפּאכער מיט גאָלדשטיקקען ביז אן דען ראנד געפיללט וואָרען.

„איך האבע דיא ערייגניססע פאָראויסגעזעהען," שפּראך ער דען איבעררראשטען פערזאָנען, „אונד פרויא לעווי וואר זאָ פריינדליך, דיא האָללע איינער שאטצמייסטערין דער געלדער צו איבערנעהמען, וועלכע פאָם ערדאָ מיינער נישער שאטטען. דען רעסט מיינעס פערמאָגענס האבע איך דעם ערסטען באנקיער אין לאָנדאָן געזאנדט, וועלכער עס מיר איבעראללהין צושיקקט, וואָ איך עס נור צו האבען ווינשע."

דיא עהרליכע ווירטהין נאהם נון אוים דעם קאס־טען דען בעטראג, וועלכען דיא רעכנונג פיר פפערד אונד וואגען אויסמאכטע, אונד לעגטע דיא קוויטטונג היניין.

„זאָבאלד זיא אללע אבגערייזט זיין ווערדען," זאג־טע זיא צו באאשאָלען, דער איהר מיט רעכט פאָללעס פערטרויען שענקטע, „ווערדע איך מיך פיר אללע מיינע אויסלאגען בעצאהלט מאכען."

זיא קאננטע דאס געהיימניסס, דען קאסטען צו אָפּ־נען; באאשאָלען, דער — וויא וויר זעהען — דיא פער־וואלטונג איינעס גראָססען טהיילעס זיינעס פערמאָגענס איהר איבערלאססען האטטע, ווייהטע זיא אין דיעזעס געהיימ־ניסס איין, וועלכעס ניעמאנד ווייטער קאננטע. זיא מאכטע פיר איהן אויסנאהמען, נאהם פיר זיך רעגעלמאסיג דען מיעטה־צינז אוים דעם קאסטען אונד לעגטע נור אימער איינע קוויטטונג היניין.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט).

הערדן אן אונד ווילל דיא אנטוואָרט דער מאַכטע אויף דאס רונדשרייבען דער טירקייא אבוואַרטען, וואָרין דיעזע מיינע וואהל דענזעלבען צור קענטניסס בראַכטע." — אוס דיעזען מיר אמטליך מיטגעטהיילטען אנטוואָרטען קאָננטע איך קאָנסטאַטירען, דאסס קיינע דער גראָססמאַכטע אונד רעגיערונגען איינע פיינדזעליגקייט וועגען מיינער פערזאָן בעקונדעטע, אונד דאסס פערשיעדענהייטען אין דער אנשויאונג זיך נור אויף דיא געזעטצליכקייט דער ערוואָהלטען סאַבראַניע, רעמנאך אויף איינע פראַגע בעציעהען, וועלכע דיא אינגערען אנגעלעגענהייטען בולגאַריענס בעטריפפט אונד נור דען געוואָהלטען פירסטען בעריהרט. אלס איך דעם בולגאַרישען פאָלקע פערשפּראַך, איהם דען בעוויז מיינער ערגעבענהייט צו געבען, ווען דער מאָמענט היעצו געקאָממען זיין ווערדע, ענטשלאָסס איך מיך, דען פערצווייפלונגסשרייא איינער נאַציאָן צו ערהאָרען, דיא ניכטס פערלאַנגט, אלס צו לעבען אונד זיך איננערהאַלב דער גרענצען דער פערפאַססונג פרייעדליך צו ענטוויקקעלן. איך בין אבגערייזט, אום דיא געשיקקע איינעס וואַקקערען פאָלקעס אין דיא האַנד צו נעהמען, דעם איך צוזאַגטע, מיין לעבען זיינעם גליקקע אונד זיינער וואָהלפאַהרט צו ווידמען. איך נעהמע בעזיטץ פאָם בולגאַרישען טהראָן, אויף וועלכען מיך דיא שטיממע דער נאַציאָן בערופען, מיט דעם פעסטען ענטשלוססע, אן דער בעפעסטיגונג דער אָרדנונג אונד דעם פריעדענס צו ארבייטען אונד אין דער אנערשיטטערליכען האָפפנונג, דער סולטאַן ווערדע, אינדעם ער זיך בעאיילט, מיינע וואַהל צו בעשטעטיגען, דיא קריזיס אין בולגאַריען בעענדען וואָללען. אים פערטרויען אויף דיא הייליגקייט דער זאַכע, דיא איך אין דיא האַנד גענאָממען, זאָוויע אויף מיינע עהרליכען אבזיכטען הענגע איך דיא פעסטע האָפפנונג, דאסס דער אללמעכטיגע מיינען ענטשלוסס זעגנען אונד מיר בייא דער ערפיללונג מיינער אויפגאַבע העלפען ווירד. — עבענטהאַל, אם 11. אויגוסט 1887."

דאס פאָן ווידדין אן דען סולטאַן געריכטעטע טעלעגראַמם דעס פירנצען האט פאָלגענדע פאַססונג:

„אינדעם איך דען בולגאַרישען באָדען בעטרעטע, איזט עס מיין ערסטער געדאַנקע, מיינעם ערהאַבענען אָבערהערן מיינע אויפריכטיגסטע הולדיגונג דאַרצובריינגען אונד מיינע עהרערביעטיגסטען געזיננונגען אויסצודריקקען. אים זיננע דעס בערלינער פערטראַגעס דורך דיא נאַציאָנאַלפערזאַממלונג איינשטיממיג צום פירסטען פאָן בולגאַריען געוואָהלט, האַבע איך עס פיר איינע הייליגע פפליכט עראַכטעט, דער דרינגענדען אויפפאָרדערונג דיעזעס טאַפפערען פאָלקעס פאָלגע צו לייסטען אונד מיך אין זיינע מיטטע צו בעגעבען, אום דיא צייגעל דער רעגיערונג צו ערגרייפען. איך העגע דיא האָפפנונג, דעם פּראָוויזאָריום איין ענדע צו מאַכען, דאס זאָ זעהר שעדליך איזט ניכט דעם בולגאַרישען פאָלקע אללעין, דאס קיין אנדערעס שטרעבען האט, אלס זיך זיינען פריעדליכען ארבייטען צו ווידמען, זאָנדערן אויך זיינען נאַכבאַרען, יא, גאַנץ אייראָפּא. דא איך דיא זאָרגע זר. מאַיעסטעט דעס סולטאַנס פיר דאס גליקק אונד געדייהען דעס פאָלקעס קעננע, בין איך איבערצייגט, דאסס ער מיר זיינען מאַכטיגען ביישטאַנד ניכט פערזאַגען ווירד אין דער אויפגאַבע, וועלכע דיא בולגאַרישע נאַציאָן מיר אנפערטרויט האט."

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (איין יידישער „רעקטאָר".) צום „רעקטאָר" (אָבערסטען לייטער) דער אוניווערזיטאַט אין ליידען האט דער קאָניג פאָן בעלגיען דיעזער טאַגע אונזערען גלויבענסגענאָססען, דען פּראָפעססאָר דר. ראָזענשטיין, ערנאַננט. דיעזע ערנעננונג איזט אומזאָ אינטערעססאַנטער, אלס יעטצט אין בעלגיען איינע דורך אונד דורך קירכליך געזיננטע רעגיערונג אם רודער איזט. בייא אונז אין אונגאַרן האט מאַן עס נאָך ניכט איינמאַל זאָ וויט געבראַכט, דאסס איין יידישער געלעהרטער אויך נור צום אויסעראָרדענטליכען אוניווערזיטאַטספּראָפעססאָר ערנאַננט ווערדע.

* (איינע אינטערעססאַנטע ברוסטנאַדעל) הינטערליעס דער אונלאַנגסט פערשטאָרבענע וויענער באַורעגאַטה יוליוס פישהאָף. ער האטטע זעהר פיעלע אַרמע שטודירענדע אונטערשטיטצט אונד זאָ מאַנכעם צור בעענדיגונג זיינער שטודיען פערהאָלפען. בעזאָנדערס פיעלע וואָהלטהאַטען האטטע ער איינעם יונגען מאַננע ערוויעזען, ער דאַנן נאָך קאַליפאָרניען אויסגעוואַנדערט וואַר, דא ער זיך אין וויען קיינע עקזיסטענץ גרינדען קאָננטע. פאָן דיעזעם יונגען מאַננע, דער מיט דער צייט רייך וואורדע, ערהיעלט פישהאָף איין צוואָלף פפונד שווערעס גאָלדשטיקק צום געשענקע. דיעזעס זעלטען שאָנע אונד איבעראַוס ווערטהפאָללע מינעראַל וואָללטע דאס וויענער האָף-קאַבינעט פאָן פישהאָף קויפען; ער אַבער צאָג עס פאָר, דאַסזעלבע אונענטגעלדליך זר. מאַיעסטעט אנצובּיעטען. דער קאָניג נאַהם עס אויך הולדפאָללסט אן אונד שענקטע פישהאָף צום צייכען דער אנערקעננונג איינע פּראַכטפאָללע ברוסטנאַדעל, אין וועלכער דיא אנפאַנגסבוכשטאַבען דעס נאַמענס זר. מאַיעסטאַט אויס דיאַמאַנטען איינגראַווירט ערשיינען. דאס פאָן פישהאָף דעם מאָנאַרכען געשענקטע גאָלדשטיקק געהאָרט אויך הייטע נאָך צו דען אינטערעססאַנטעסטען זעהענסווירדיגקייטען דער זאַממלונג דעס קאַיזערליך-קאָניגליכען האָפקאַבינעטס אין וויען.

* (וואס ליעזט דער פירסט-פּרימאַס?) לויט מיטטהיילונג דעס „פ. הירלאַפּ" ליעזט דער פירסטפּרימאַס אין גראַן פאָן דען פּאָליטישען בלעטטערן איינציג אונד אללעין דאס — „פיגגעטלענשעג". דא אַבער דיעזעס, פאָם בעקאַננטען אנטיסעמיטען ווערהאָוואַי הערויסגעגעבענע בלאַטט זעהר אָפט דער אונפאַלל פּאַססירט, דאסס עס וועגען געלדמאַנגעלס אויך דרייא טאַגע הינדורך ניכט ערשיינען קאַנן, וואס ליעזט זיינע עמינענץ דאַנן? אינטערעססירט זיך דער פירסטפּרימאַס אן זאָלכען טאַגען גאַר ניכט דאַפיר, וואס אויף דעם געביעטע דער פּאָליטיק פאָרגעהט?

* (איין פּאָלניש-יידישעס מאַדכען) האט אונלאַנגסט איין געדיכט דעם בעריהמטען פּאָלנישען דיכטערס קאָרנעל אויעיסקי אינס דייטשע איבערזעטצט אונד דיא איבערזעטצונג דעם דיכטער מיט דער ביטטע צוגעשיקקט, ער מאָגע איהר אויך דיא איבערזעטצונג מעהרערער אנדערער זיינער געדיכטע געשטאַטטען. דער דיכטער אנטוואָרטעטע מיט פאָלגענדעם שרייבען: „זובּרזאַ, אם 24-טען יולי. פערעהרטעס פרייליין! איינען גראָססען גענוסס אונד וואַהרהאַפטע בעפרידיגונג פערשאַפפטע מיר דאס לעזען איהרער איבערזעטצונג מיינעס געדיכטעס „האַגאַר אין דער וויסטע". איינע זאָלכע איבערזעטצונג, וויא דיא איהריגע צו שטאַנדע בראַכטען, בערייטעט זאָ פיעל, אלס דיא פריידע דער שאַפפונג פאָן נייעם עמפּפינדען. איך דאַנקע איהנען דאַפיר, דאסס זיא אין זאָ בעגייסטערטעס געפיהל אין מיר ערוועקקט האבען. איך געשטאַטטע איהנען דיא איבערזעטצונג מיינער געדיכטע אהנע יעדע בעשראַנקונג. איך גלייבע, דאסס זיא איזראַעליטין זינד, איינע פּאָלין יידישער אבשטאַממונג. דיא ברידערליכע פעראיינינגונג דיעזער ביידען שטאַממע ווירד אין דער צוקונפט פאָלגען צו אונזערער געגענזייטיגען גליקקזעליגקייט אונד פרייהייט איינע גראָססע ראָללע שפּיעלען. זיין זיא, פרייליין, איינע דער פערקינדערינען דיעזער האָפפנונג. דיא פרויען בעהערשען יא דיא הערצען דער מאַננער אונד ערהעבען אונז צו דען אידעאַלען. — מיט אויסגעצייכנעטער אכטונג. קאָרנעל אויעיסקי." (אָסטערר. „וואָכענשריפט".)

* (דיא נייע זינאַגאָגע צו ראַנצינג) איזט בערייטס פערטיג אונד ווירד

געשיכטע דער נייערען צייט.

(145-טע פאָרטזעטצונג.)

דיא ראָמישע פראַגע וואורדע דורך איינען פערטראַג מיט פראַנקרייך, 15-טען סעפּטעמבער 1864, זאָ ענטשיעדען, דאסס פראַנקרייך פערשפּראַך, בינגען צווייא יאהרען זיינע טרופּפען אויס ראָם צוריקקצוציעהען, וואָגעגען איטאַליען זיך פערפּפליכטעטע, אנגריפפע פאָן אויססען אויף דאס געגענוואַרטיגע פּאַפּסטליכע געביעט אבצוּוועהרען. פלאָרענץ זאָללטע דיא הויפּטשטאַדט דעס קאָניגרייכס ווערדען. אין טורין פעראורזאַכטע דיעזער רעזידענצוועכסעל גראָססע אויפרעגונג אונד עס בראַכען דאָרט ארגע אונרוהען אויס. אים נאָוועמבער 1865 וואורדע דאָס פּאַרלאַמענט צום ערסטענמאַל אין פלאָרענץ ערעפפנעט.

XXXXII.

וואַהרענד אונד נאָך דעם איטאַליענישען קריעגע.

ענגלאַנד נאַהם אן דער אומגעשטאַלטונג איטאַליענס נור דורך דיפּלאָמאַטישע בעציעהונגען טהייל. רוססלאַנד אַבער בענוטצטע דיעזע צייט, אום זיך פאָן זיינען ניעדערלאַגען צו ערהאָלען אונד אינגערע רעפאָרמען אויסצופיהרען, אהנע דעסהאַלב אויף איינע בעאָבאַכטונג יענער עראייגניססע אונד זיינען איינפלוסס דאַבייא צו פערציכטען. אין דייטשלאַנד אַבער בראַך דיא נאַציאָנאַלע בעוועגונג וויעדער לעבענדיג אין דען פאָרדערגרונד.

דיא שווערסטע אויפגאַבע שטעללטע זיך דער רוססישע קאַיזער אַלעקסאַנדער II., אינדעם ער דיא לייבאייגענשאַפט דער בויערן אין רוססלאַנד אויפהעבען וואָללטע; איין פּלאַן, וועלכען שאָן אַלעקסאַנדער I. אויפגעפאַססט אונד וויעדער פאַללען געלאַססען האטטע. — דיא נאָטהווענדיגקייט, דען אים קריעגע טיעף געזונקענען וואָהלשטאַנד דער נאַציאָן ניא צו בעלעבען, מוססטע דיא דרינגענדסטע אויפגאַבע דער רעגיערונג זיין; דעסהאַלב וואורדע רוססלאַנד מיט איינעם אייזענבאַהננעטץ איבערצאָגען, דיא צאָללע הערונטערגעזעטצט, מאַנכע ערלייכטערונג דעם פערקעהרס געטראָפפען אונד דער פערזוך געמאַכט, דער פערדערבטהייט דער בעאַמטען ענטגעגענצוטרעטען; אַבער דאס אללעס האַלף ניכט, וועגען ניכט דיא פּראָדוקטיווע קראַפט זעלבסט ענטפאַלטעט וואורדע. — דאס שיען אַבער נור מאָגליך צו זיין, ווענן מאַן דעם בויער ליעבע צו דעם באָדען איינפלעססטע, וועלכען ער בעבויטע, אינדעם מאַן איהן צום פרייען איינענטהימער מאַכטע. נאָך איינער אים יאהרע 1858 אנגעשטעללטען פאָלקסצאַהלונג גאַב עס אים אייראָפּעאישען רוססלאַנד, אין סיביריען אונד טראַנסקויקאַזיען 23 מילליאָנען לייבאייגענע. אים יאהרע 1857 וואורדע אין פעטערסבורג איינע קאַיזערליכע קאָממיססיאָן איינגעזעטצט, וועלכע דיא וויכטיגע מאַססרעגעל פאָרבערייטען זאָללטע; זיא קאַם אַבער ניכט רעכט פאָרוואַרטס, דא נאַטירליך דער אדעל דער בויערנעמאַנציפּאַציאָן ענטגעגען וואַר אונד דיא בויערן זעלבסט ניכט רעכט בעגריפפען, וואס מאַן מיט איהנען פאָרהאַבע. דער קאַיזער אַבער ליעסס זיך דורך קיינע שוויעריגקייטען בעוועגען, זיין ציעל אויפצוגעבען. דורך איין מאַניפעסט (1861) שפּראַך ער דיא אויפהעבונג דער לייבאייגענשאַפט אויס: אם 17. מאַיין וואורדע דאַזועלבע אין אללען קירכען פערלעזען. דאמיט [illegible] פעראַנדערונג ניכט צו פּלאָטצליך אונד שראָפּף ווירקע, איזט פיר איינע איבערגאַנגסצייט רוים געלאַססען. דיא בויערן ווערדען ערסט נאָך אבלויף פאָרגעשריעבענער פריסטען פרייע איינענטהימער איהרעס בעזיטצטהומס. — אינצווישען האט דיא רוססישע פּאָליטיק דען אָריענט ניכט אויס דען אויגען געלאַססען.

דען וויכטיגסטען ערפאָלג אין אָזיען ערראַנג רוססלאַנד 1859 דורך בעזיעגונג אונד געפאַנגעננעהמונג שאַמילס, דעם טשערקעססענהעלדען, מיט דעססען בעזיעגונג דיא אונטערווערפונג דעס קויקאַזוס פאָללענדעט שיען. — דעם רוססישען פירסטען באַריאַטינסקי געביהרט דער רוהם, דיעזען לאַנגוויעריגסטען אונד געפאַהרליכסטען געגנער דער רוססישען פערגראָססערונג נאָך אָסטען בעזיעגט צו האבען. — ער האטטע איהן אין אימער ענגערע גרענצען איינגעשלאָססען אונד צולעטצט אויך זיינע פעלזענפעסטונג וועדען עראָבערט. מיט נור 400 איהם ביז אין דען טאָד געטרייען מורידען פלאָה שאַמיל אין דען ווילדען דאַגהעסטאַנס. אַבער דיא רוססען העפטעטען זיך אן זיינע פערזען אונד ערשטירמטען זיינע לעטצטע צופלוכטסשטאַטטע, דאס פעלזעננעסט גוניב, וואָבייא אללע מורידען ביז אויף 47 פיעלען. שאַמיל באַרג זיך אין איינער האָהלע, ערגאַב זיך אַבער אויף דיא פערזאָנליכע אויפפאָרדערונג דעס פירסטען (8. סעפּט. 1859). דער פירסט ליעסס איהם דאָלך אונד פּיסטאָלען אונד שיקקטע דען געפאַנגענען, דאַמאַלס 68-יאהריגען העלדען נאָך פעטערסבורג, וואָ ער מיט גראָססער אכטונג בעהאַנדעלט וואורדע.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)